

Małe dziecko wielki rozwój – dlaczego wspieranie rozwoju jest takie ważne? Perspektywa psychologiczna i neuropsychologiczna.

Dr Joanna Matejczuk

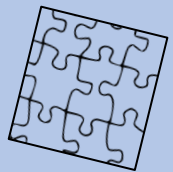
Wydział Psychologii i Kognitywistyki UAM w Poznaniu

Wstępne założenia

Psychologia rozwojowa poszukuje odpowiedzi na pytania dotyczące rozwoju, wspierania rozwoju, wychowania i edukacji.

- nie daje technicznych rad
- ale uczy myśleć o rozwoju jako o dynamicznym procesie, uczy rozumieć mechanizmy rozwoju
- w centrum jest człowiek, podmiot, osoba (dziecko) i jego potrzeby
- powtarzalność i unikatowość

Małe dziecko – WIELKI rozwój

Wczesne dzieciństwo to niezwykle intensywny i sensytywny okres w rozwoju człowieka.

Małe dzieci uczą się od pierwszych chwil życia, są ciekawe świata i otwarte na nowe doświadczenia.

Czego małe dzieci potrzebują? Aby w pełni wykorzystać potencjał rozwojowy dzieci potrzebują do prawidłowego rozwoju przede wszystkim bezpiecznej i inspirującej relacji z dorosłym w codziennych sytuacjach a także dobrej jakości środowiska rozwojowego.

Magia rozwoju wczesnego dzieciństwa – fundament dla całego życia – głęboki i długotrwały wpływ na całe dalsze życie i funkcjonowanie.

Wczesne dzieciństwo to niezwykle intensywny i sensytywny okres rozwoju układu nerwowego

- Układ nerwowy zaczyna się rozwijać w drugim tygodniu życia płodowego
- 350 g. Waga mózgu po urodzeniu → 1000g. Koniec pierwszego roku (1200-1400g – mózg dorosłego).
- Spalanie glukozy – poziom zużycia przez mózg energii wzrasta w ciągu pierwszych trzech lat życia. Dwulatek = poziom osoby dorosłej. Trzylatek – 2x poziom dorosłego.
- 85% rozwoju mózgu przebiega w pierwszych pięciu latach życia, najwięcej połączeń nerwowych tworzy się w pierwszych trzech latach (Shonkoff, Phillips, 2000).
- Liczba synaps w mózgu (połączeń między komórkami) – w momencie urodzenia 2500 synaps na jeden neuron, dwulatek 15 000 synaps (gęstość synaptyczna, synaptogeneza). Podcinanie (przycinanie) synaptyczne.
- Mielinizacja – osłonki mielinowe zwiększają szybkość przewodzenia impulsów.

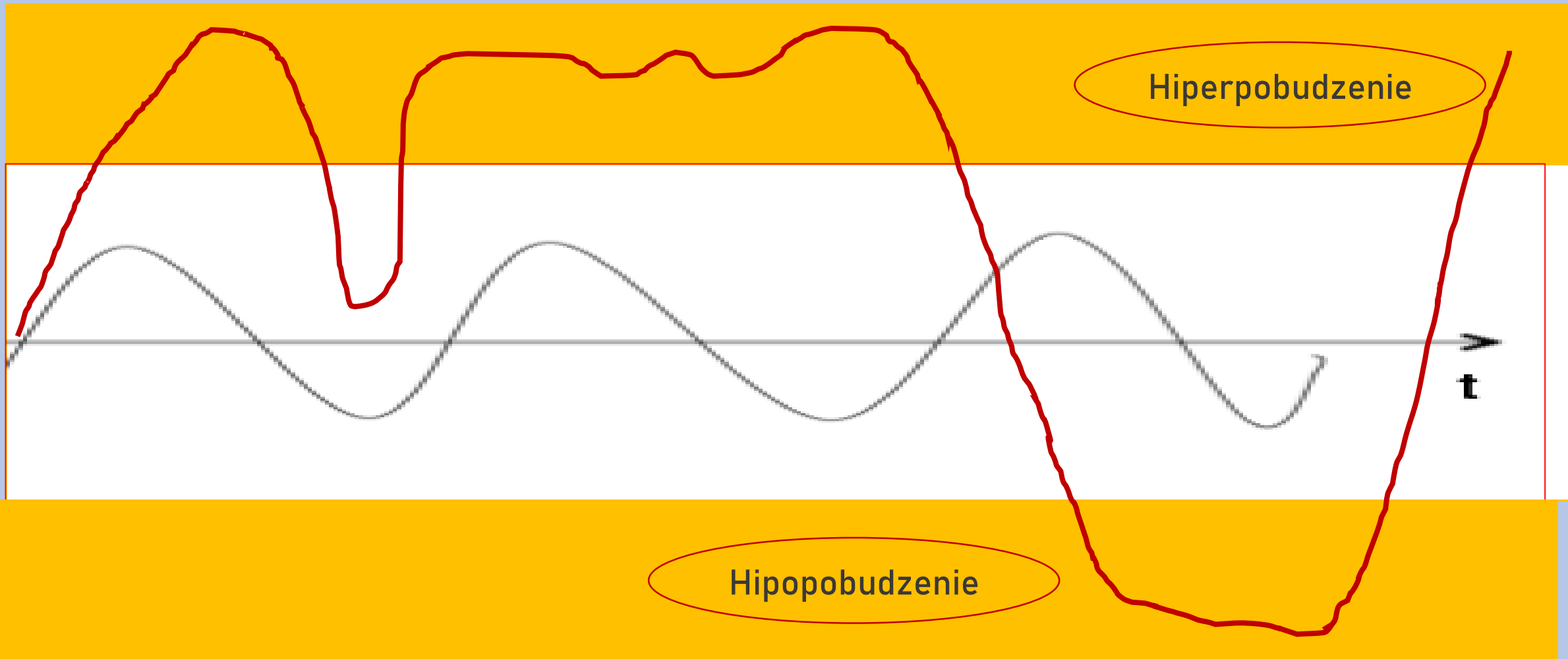
Małe dzieci uczą się od pierwszych chwil życia, są ciekawe świata i otwarte na nowe doświadczenia.

Architektura - różnorodność bodźców, doświadczeń oraz aktywności dziecka w pierwszych latach życia, ma wpływ na liczbę i „kształt” połączeń między komórkami

Działanie - neuroprzekaźniki (np. serotonina, dopamina, oksytocyna, noradrenalina, adrenalina, endorfina) odpowiadają za przekazywanie informacji pomiędzy komórkami nerwowymi. Przy „zaburzonym” działaniu pojawiają się konsekwencje (regulacja zachowania, emocji, procesy poznawcze...)

Naturalny rytm i wychodzenie poza okno tolerancji

Magia rozwoju wczesnego dzieciństwa – fundament dla całego życia – głęboki i długotrwały wpływ na całe dalsze życie i funkcjonowanie.

- dla funkcjonowania poznawczego (ciekawość świata, otwartość na doświadczenia, gotowość do uczenia się przez całe życie),
- dla funkcjonowania emocjonalnego (doświadczenie, rozpoznawanie, nazywanie uczuć, a także regulacja emocji),
- dla funkcjonowania społecznego (wzorce relacji z innymi ludźmi, budowania więzi, jakość relacji, poruszania się w świecie reguł, norm i zasad społecznych),
- dla funkcjonowania w obszarze aktywności fizycznej, cielesności, seksualności (akceptacja własnego ciała, obraz i doświadczenie własnej cielesności i seksualności)
- dla kształtowania się osobowości (poczucie bezpieczeństwa, samoakceptacją, poczuciem własnej wartości, sprawstwo, autonomia, poczuciem jakości życia),

Doświadczenia z pierwszych lat życia tworzą kontekst dalszego rozwoju ponieważ wpływają decydująco na tworzącą się sieć połączeń w mózgu a wraz z nią również....

Powstają przekonania (modele operacyjne) na temat świata i siebie samego oraz fundamenty kompetencji kluczowych.

Przekonanie, że
świat jest
bezpieczny, mogą
ufać sobie i innym

Bazowa ufność

Przekonanie, że można
mieć własną wolę, być
samodzielnym,
sprawczym

Autonomia

Przekonanie, że świat
jest ciekawy, można go
poznawać i kreować
na różne sposoby

Inicjatywa

Przekonanie, o
własnej skuteczności,
poczucie wpływu,
realna samoocena

Kompetencja

Na całe życie...

Powstają przekonania (modele operacyjne) na temat świata i siebie samego oraz fundamenty kompetencji kluczowych.

Jestem kimś ważnym

Nie jestem sam

Jestem w porządku

Jestem w kontakcie

Przekonanie, że świat jest bezpieczny, mogę ufać sobie i innym

Bazowa ufność

Mogę być sobą

Mogę liczyć na innych

Mam wpływ na bieg zdarzeń

Kreuję mój świat

Przekonanie, że można mieć własną wolę, być samodzielnym, sprawczym

Autonomia

Chcę i umiem podejmować decyzje

Mam cele i je osiągam

Mogę szukać, pytać

Przekonanie, że świat jest ciekawy, można go poznawać i kreować na różne sposoby

Inicjatywa

Zmieniam rzeczywistość

Przekonanie, o własnej skuteczności, poczucie wpływu, realna samoocena

Kompetencja

Radzę sobie, jestem skuteczny

Jestem potrzebny

Aby w pełni wykorzystać potencjał rozwojowy małe dzieci potrzebują do prawidłowego rozwoju przede wszystkim:

- (1) bezpiecznej i inspirującej relacji z dorosłym w codziennych sytuacjach,
- (2) a także dobrej jakości środowiska rozwojowego – możemy je tworzyć w świadomy i odpowiedzialny sposób.

To ważna rola dorosłych i warto mieć jej świadomość.

To wymaga pracy i współpracy.

Dziękuję za uwagę